

Trollhättans Stad
Stadsbyggnadsförvaltningen

Detaljplan för **NYCKELHARPAN 21** Strömslund

05I ANTAGANDEHANDLING ENKELT PLANFÖRFARANDE

HANDLINGAR

Antagandehandlingar:

- Plankarta med bestämmelser
- Planbeskrivning
- Genomförandebeskrivning
- Särskilt utlåtande

Övriga handlingar:

- Fastighetsförteckning

PLANBESKRIVNING

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Planen upprättas för att ge den befintliga kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen ett framtida skydd. Planförslaget medger även byggrätt för en ny bostad i fastighetens sydvästra hörn.

PLANENS FÖRENLIGHET MED MILJÖBALKEN

Sammantaget bedöms detaljplanen vara förenlig med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurser enligt 3 kap miljöbalken (MB).

BEDÖMNING AV MILJÖPÅVERKAN

När detaljplan eller program för detaljplan upprättas, skall kommunen ta ställning till om den bedömer att en miljöbedömning enligt MKB-förordningen (SFS 2005:356) måste göras eller inte. Denna behovsbedömning skall motiveras.

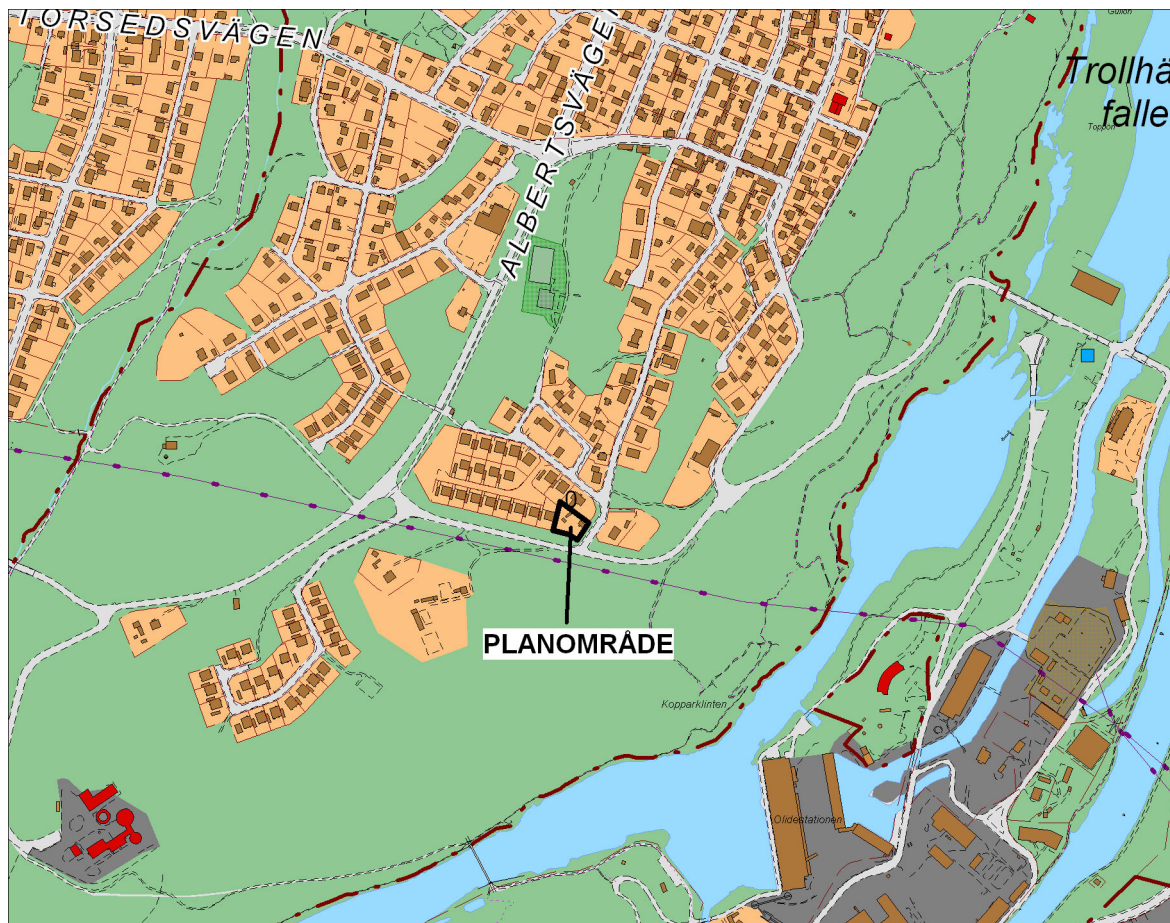
Miljöbedömning krävs inte för planer/program som avser "små områden på lokal nivå" under förutsättning att de inte omfattas av kriterierna i MKB-förordningens bilaga 4.

Denna detaljplan bedöms vara liten på lokal nivå och, det den föreslår, omfattas inte av kriterierna i MKB-förordningens bilaga 4. Det innebär att genomförandet av en sådan detaljplan inte kan anses medföra "betydande miljöpåverkan" och därför inte behöver genomgå miljöbedömning.

PLANDATA

Lägesbestämning

Planområdet ligger på västra sidan om Göta älv i stadsdelen Strömlunds södra del, ca 1,7 km från centrum. Området utgörs av en bostadsfastighet vid korsningen Kungälvsvägen – Arvidstorpsgatan.

Planområdets läge

Areal

Planområdets areal uppgår till ca 900 kvm.

Markägförhållanden

Fastigheten Nyckelharpan 21 är privatägd.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktsplan för Trollhättans kommun "Vårt framtida Trollhättan" antogs av kommunfullmäktige den 16 februari 2004.

Översiktsplanen inbegriper bl a särskilda rekommendationer för utveckling och förnyelse inom de respektive stadsdelarna. Det aktuella området inryms i avsnittet om Strömslund – Torsred.

"Delar av Strömslund och Torsred har byggts ut i olika skeden av 1900-talet, men nästan allt är småhusbebyggelse. Bebyggelsen har många olika stilar. En hel del av husen har bytt karaktär under sin tid."

"Hela området som omfattar Eduard Alberts ursprungliga plan har i kommunens kulturmiljöprogram bedömts som en särskilt värdefull helhetsmiljö. Dessutom anges 20-talet enskilda villor som kulturhistoriskt värdefulla."

Ovan nämnda värdefulla helhetsmiljö har under 2003 fått en detaljplan med bevarandeariktning och fler etapper planeras inom stadsdelen.

Riksintressen

Planområdet innehåller inga riksintressen men området angränsar till kanal- och slussområdet som är av riksintresse för kulturminnesvården, naturvården samt friluftslivet och omfattas av 3 kap 6 § MB.

Föreslagen nationalstadspark

Kanal- och slussområdet har också föreslagits få skydd som en nationalstadspark enligt 4 kap. 7 § MB. Förutom bevarandearintressena för natur, kultur och friluftsliv finns inom området också för Trollhättans stora och viktiga verksamheter som kraftproduktion och kanalsjöfarten. Syftet med begreppet nationalstadspark är att områden, där parklandskap, naturmiljöer och bebyggelsemiljöer flätas samman till unika miljöer, ska få ett samlat och långsiktigt skydd. Förslaget att älvrummet genom Trollhättans stad ska bli nationalstadspark ligger hos riksdagen men frågan är ännu inte avgjord.

Kulturmiljöprogram för Trollhättans kommun antogs av kommunfullmäktige den 24 februari 1992. Norr om planområdet ligger "gamla" Strömslund som finns med i Kulturmiljöprogrammet. Här beskrivs området som ett kulturhistoriskt enhetligt intressant område där 3 kap 10 § PBL ska gälla och ett 20-tal kulturhistoriskt värdefulla byggnader i stadsdelen skyddas genom 3 kap 12 § PBL.

Friluftsplän för Trollhättans kommun är upprättad i februari 2000. Planområdet gränsar i söder till område 4 *"Göta älv med omgivningar"* vars omfattning till större delen sammanfaller med avgränsningen av den föreslagna nationalstadsparken.

Naturvårdsplan för Trollhättans kommun är antagen av kommunfullmäktige den 24 februari 1992. Planområdet gränsar i söder till naturvårdsområde 92 *"Göta älv och området kring Skälsbo, Kopparklinten och fallen"*, som ingår i ett större område som är av riksintresse för naturvården.

Historisk bakgrund

Planområdet ligger i ett område som benämns "Arvidstorp". Här byggdes ett mindre egnahemsområde för arbetare upp runt förra sekelskiftet. Då tillhörde området Vassända-Naglums socken, fram till 1916 då det införlivades med Trollhättans stad.

Häradskarta från 1897

Den äldre historiken berättar att Arvidstorp varit ett gammalt kronortorp som redovisats i handlingar från 1600-talet under Väne Rys socken och blev först 1719 överfört till Naglum.

"År 1615 brukades Arvidstorp av nybyggare, på 1630-talet bodde här en knekt samt trumslagaren Ingemar Svensson, båda under Bengt Ribbings kompani, och 1641 hade Knut Posse (gift med Lennart Torstensons syster Ingeborg) Arvidstorp fritt "uppå sin årliga lön och beställning".

År 1647 inköpte Lennart Torstenson egendomen till frälse från Kronan, men 1696 indrogs Arvidstorp åter från Anders Torstensons änka Cristina Stenbock och anslogs 1693 landshövdingen på hans lön, men gjordes efter något år till augements (tillökning-) hemman under Västgöta kavalleri Barne kompani och omtalas som sådant ännu i början av 1800-talet.

Arvidstorp "utgästes" av svenska trupper under Krabbefejden 1657 samt brändes av danskarna 1676.

Antagligen redan under 1500-talet fanns ett laxfiske i älven underlydande Arvidstorp, men som efter reduktionen 1696 kom att anslås befallningsmannen och sedermera till in på 1800-talet häradsskrivaren å lön."

Twisten om Trollhättefallen

Arvidstorps läge vid "Trollhätte strömmar" gjorde fastigheten intressant genom sin närhet till vattenkraften.

På 1800-talets senare hälft fanns driftiga och uppfinningsrika herrar som såg stora tekniska möjligheter att utnyttja kraften i fallen. Gustaf de Laval tillskansade sig flera

fastigheter utefter Göta Älvs västra strand, bl a "kronoskattefisket Arvidstorp eller Källebo no 1" 1892 och "Kronoskattefisket Arvidstorp eller Källebo no 2" år 1895".

Tanken var att bygga en kraftstation nedanför Helvetesfallen och dra dit vatten genom en tunnel genom Kopparklinten från de övre fallen. Även järnväg och vägar skulle dras till kraftstationen.

På Önan uppfördes anläggningar med kraftverk, elektriska ugnar, krossverk m.m. Bostadsfrågan för de anställda löstes genom grundandet av Arvidstorps arbetarekoloni i anslutning till det av ingenjör Eduard Albert grundade Strömslund.

Motstånd restes mot statens ambitioner att förvärva vattenkraften i Trollhättan och den stora processen om vattenrätten inleddes. Svenska staten väckte 1898 en domstolsprocess mot AB de Lavals Elektriska Smältugn och Trollhättans Elektriska Kraft AB. Andra inblandade i tvisten var ing E L Albert (Strömsberg), ing Ernst Stridsberg (Stridsberg & Björck) och grosshandlaren Johannes Johansson. (AB Sjuntorp).

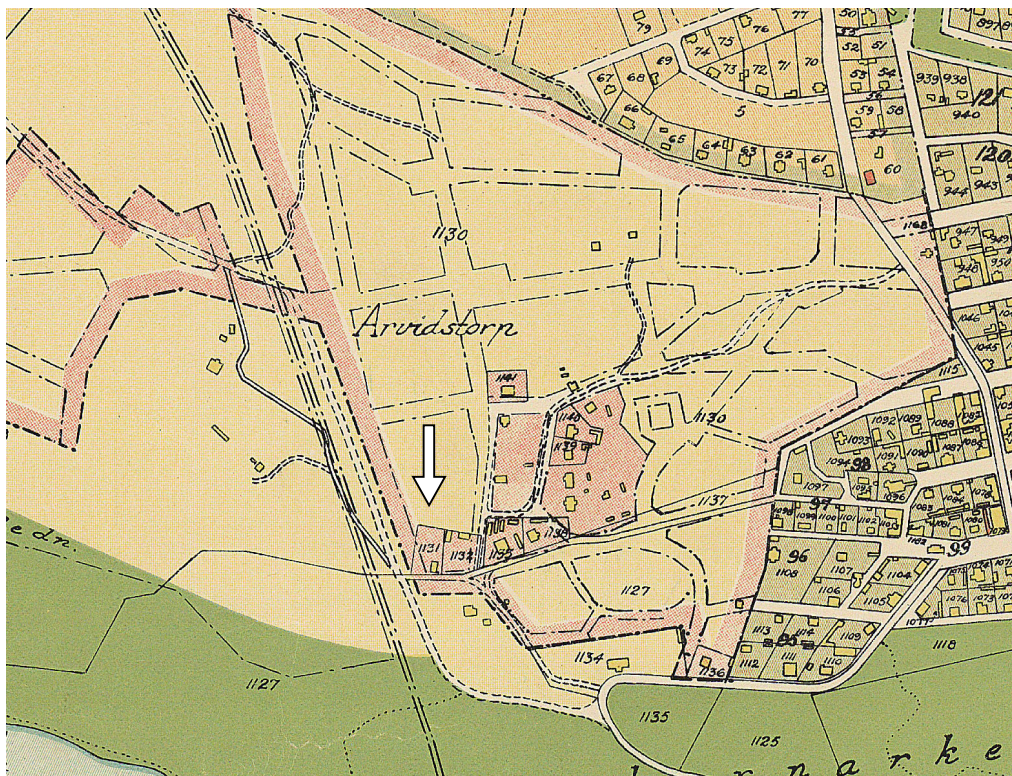
Tvisten om vattenrätten varar in på 1900-talet, då högsta domstolen 1901 sätter punkt för processandet. Staten blir ägare till Trollhättefallen samt Gullön och Toppön.

1904 års riksdag beslöt att Staten skulle inköpa bl a de markområden och anläggningar som angränsade till fallområdet och blev nu ensam ägare av såväl marken som vattnet.

Detaljplaner

"Bondplan".

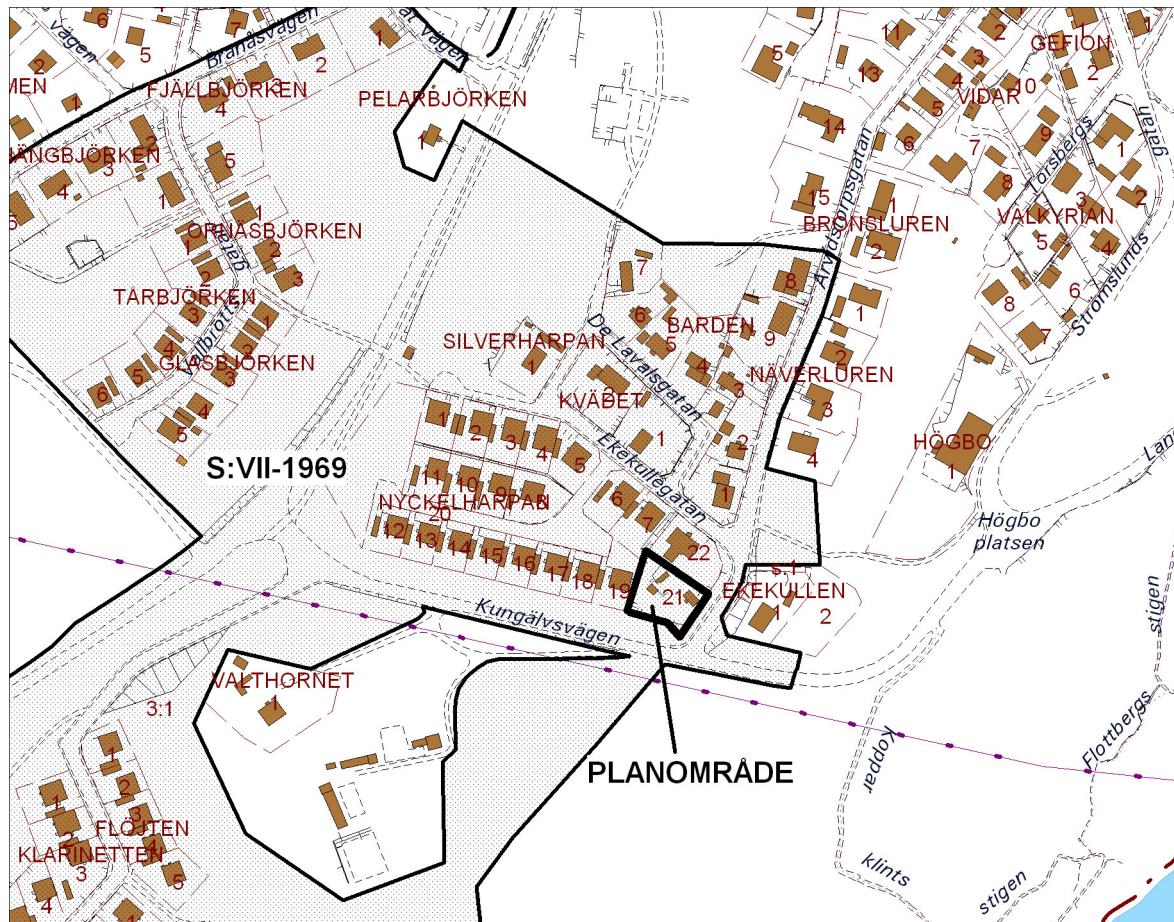
För viss del av Arvidstorp upprättades 1911, med stöd av 1907 års lag ang. stadsplan och tomtindelning, en förenklad stadsplan (bondplan) vilken av skilda anledningar ej blev utbyggd. Förslaget till Villa- och egnahemsanläggning vid Arvidstorp innehöll bl a kyrka uppe på berget i De Lavals park, skola, "offentlig byggnad", vattentorn och hotell invid "Kopparklinten" med utsikt över Göta älv och Olidans kraftstation.

Stadskarta från 1933 med inritad "bondplan".

S:VII 1969 (Förslag till stadsplan för ARVIDSTORP m.m.)

Planförslaget omfattar i huvudsak småhusbebyggelse i form av friliggande villor samt kedjehus som anslutits till redan befintlig, äldre bebyggelse i området.

Gällande detaljplan

Program för planområdet

Program erfordras inte då fastigheten ingår i ett redan bildat kvarter inom detaljplan och pågående markanvändning inte påtagligt kommer att förändras.

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

Särskild miljökonsekvensbeskrivning bedöms inte vara nödvändig. Planområdet omfattar redan planlagd mark och är i överensstämmelse med översiktsplanens intentioner. Konsekvenser för miljö, hälsa och säkerhet samt hushållning med mark och vatten m.m. beskrivs under respektive rubrik nedan.

Kommunala beslut i övrigt

Ansökan om bygglov har inkommit för nybyggnad av enbostadshus på fastigheten. Med stöd av Plan- och bygglagen, 8 kap 23 §, har byggnads- och trafikinämnden beslutat om anstånd i bygglovfrågan för att upprätta ny detaljplan.

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Natur

Mark och vegetation

Fastigheten består av ett bergsparti med huvudsakligen söderslutning. Nivåskillnaderna uppgår till cirka 7 meter. Tomtens norra del omgärdas av en naturstensmur som genom topografin skiljer av denna del av tomten mot den södra, något flackare, delen.

Den äldre välskötta trädgården kring den gamla huvudbyggnaden och uthuset utgör en värdefull del av den kulturhistoriska miljön och skall behållas. Parkering får inte anordnas inom detta område.

Geotekniska förhållanden

De geotekniska förhållandena är goda. Större delen av planområdet/tomten utgörs av berg i dagen alt. tunna jordlager ovan berg.

Radon

Enligt kommunens översiktliga geostrålningskartor kan marken klassas som "högradonmark". Det innebär att vid ny- eller tillbyggnad av huvudbyggnad erfordras radonsäker grundkonstruktion om inte särskild utredning visar att annat utförande är lämpligt.

Fornlämningar

Inga kända fornlämningar finns inom planområdet.

Bebyggelse

Befintlig bebyggelse

Inom planområdet finns bostadshus, uthus och garage. En äldre matkällare finns i anslutning till trädgårdens naturstensmur.

Bostadshuset lär, enligt tidigare ägare, ha flyttats någon gång runt förra sekelskiftet från "Önans industriområde", de dåvarande södra industrierna vid fallen nära Oskarsbrons östra fäste. En längre period har byggnaden varit ljus gulmålad men ursprungsfärgen var förmodligen faluröd slamfärg.

Foto från 1900

Foto från 2005

Ny bebyggelse

En byggrätt föreslås inom tomtens sydvästra hörn för ett bostadshus och garage/förråd. Huvudbyggnad får uppföras i ett plan, förslagsvis gavelställd mot Kungälvsvägen med hänsyn till det befintliga äldre huset och miljön kring detta. Byggrättens utbredning på mark begränsas av denna anledning.

Ny bebyggelse skall utformas med hänsyn till den kulturhistoriskt värdefulla miljön, särskilt gällande volym, material och färg. Särskild bestämmelse angående utseende har införts på plankartan.

Byggnadskultur och gestaltning

Bostadshus och uthus i den befintliga trädgårdsmiljön har ett högt kulturhistoriskt värde trots att de inte är upptagna i kommunens kulturmiljöprogram från 1992. Området utgör en sådan särskilt värdefull miljö som avses i 3 kap 12 § PBL vilket innebär att:

"Byggnader som är särskilt värdefulla från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas."

Skydds- och varsamhetsbestämmelser

För den äldre byggnaden och uthuset föreslås skyddsbestämmelser innebärande rivningsförbud (q1) samt att befintliga naturstensmurar skall bevaras. Pågående/föreslagen markanvändning bedöms inte försvåras genom införande av skyddsbestämmelser och är därför inte ersättningsgrundande.

Varsamhetsbestämmelse (k1) avseende byggnads karaktärsdrag mm vid renovering/ändring införs med hänvisning till 3 kap 10 § PBL. Nedan redovisas de karaktärsdrag och värden hos bebyggelsen som särskilt skall beaktas.

- Bostadshusets fasad har en rödmålad locklistpanel som tidigare varit målad med en ljus linoljefärg i annan kulör. Vid senaste omfärgningen märktes spår av en ursprunglig röd förmodligen falu slamfärg.
- Fönstren med innanfönster och entrédörrar har kvar sitt originalutseende och är vitmålade.
- Verandan har samma utseende idag som den äldre bilden från 1900 redovisar. Det finns gammalt handblåst glas kvar i fönstren och taket har falsad plåt.
- Taket består av tvåkupigt rött lertegel. Den äldre bilden visar ett enkupigt taktegel.
- Tegelskorstenen har haft en i flera skift utkragad överdel som under senare tid fått en enklare utformning. Skorstenen har under senaste året slammats.
- Stup- och hängrännor är av plåt. Tidigare fanns hängrännor av plåt alt trä, förlängda utanför husknuten som var brukligt förr.
- Torpargrunden av natursten är numera slammad.
- Uthusets fasad som har lockpanel/vankantad lockpanel är målad med faluröd slamfärg och äldre fönster och "plankdörrar" är vitmålade. Pulpettaket har takpannor av lertegel.

Huvudbyggnaden får byggas till på "baksidan" för att tillskapa lämpliga hygienutrymmen. Tillbyggnad skall ske med stor omsorg och underordna sig huvudbyggnadens ursprungliga volym- och planform. Den nordöstra husknuten skall då lämnas intakt.

Det befintliga garaget har inget skyddsvärde och kan rivas.

Utökad lovplikt

Efter överväganden enligt 5 kap 26 § 2:a stycket Plan- och bygglagen har, med anledning av planens innehåll, bygglovplikten utökats så att den omfattar även utbyte, igensättning och insättning av fönster och ytterdörrar samt omfärgning eller annan väsentlig ändring av byggnads yttre.

Arbetsplatser

Förekommande arbetsplatser i anslutning till stadsdelen finns inom närhandel samt skola och barnomsorg.

Service

I Strömslund finns en grundskola med verksamhet från förskoleklass till och med årskurs 9 inklusive fritidshem. I området finns också två förskolor.

Äldreomsorg bedrivs på Källstorpsgården och vårdcentral finns också i Källstorp.

Strömslund har en livaktig småföretagarförening och ett 20-tal privata företag samt en relativt riklig handel som till stor del finns på Torsredsvägen mellan Strömslundsgatan och Albertsvägen samt i kvarteret Masurbjörken vid Albertsvägen. Avståndet är ca 500 m.

Tillgänglighet

Enligt Plan- och bygglagen skall bebyggelsemiljön utformas med hänsyn till personer med funktionshinder. Inom tomt skall tillses att god tillgänglighet uppnås mellan biluppsamlingsplats och entré.

Skyddsrum

Planområdet ligger inte inom område där skyldighet att bygga nya skyddsrum föreligger.

Lek och rekreation

Stadsdelen har en livaktig förenings- och idrottsverksamhet.

Planområdet ligger nära västra älvranten med sina unika strövområden.

Torseredsgången – Strömslundsparken i väster fungerar som stadsdelspark. Närpark/lekplats finns vid "de Lavals park/Bråtelyckan".

Inom den egna tomten kan skyddade uteplatser med goda solförhållanden erbjudas.

Gator och trafik

Trafikföringen genom området påverkas inte av planändringen. Tillfart till planområdet sker från Arvidstorpsgatan (lokalgata) norrifrån eller från Kungälvsvägen (huvudgata) i söder via Landbergsliden eller Albertsvägen.

Kungälvsvägen trafikeras av cirka 3000 fordon per årsmedeldygn.

Nya cykelvägar och cykelbanor beskrivs i "Cykelplan Trollhättan" som antogs av kommunfullmäktige den 11 december 2000. Vid Landbergsliden/Åkersbergsvägen/Kungälvsvägen mellan Malgöbron och Albertsvägen föreslås en cykelbana knyta ihop Strömslund med centrala staden.

Avstånd till busshållplatsen vid "Vindelbacken" är ca 650 m.

Tillfart till tomtmark sker från Arvidstorpsgatan. Utfartsförbud gäller mot Kungälvsvägen. Parkeringsbehovet får lösas inom tomtmark.

Hälsa och säkerhet

Störningar från omgivningen

Avloppsreningsverk

Ca 450 m från planområdet finns stadens avloppsreningsverk insprängt i berg på stort djup. Omgivningarna har haft olägenheter av dålig lukt från reningsverket vilket väsentligt har minskats genom en nyligen uppförd 80 m hög skorsten.

Kraftledning

Vattenfall har två större kraftledningar på 130 kV (kilovolt) söder om planområdet. Säkerhetsavstånd enligt Starkströmsföreskrifterna (1999:5) är uppfyllda.

I anslutning till kraftledningar uppkommer elektromagnetiska fält. Det finns en oro för att elektriska och magnetiska fält kan orsaka hälsoeffekter. Något vetenskapligt stöd finns idag inte för att elektriska och magnetiska fält orsakar hälsoeffekter. Det är vetenskapligt accepterat att elektromagnetiska fält påverkar vissa funktioner hos celler men det är inte säkert att detta innebär hälsorisker.

Myndigheterna menar att kunskapen inte är tillräcklig för att fastställa gränsvärden men rekommenderar vissa försiktighetsprinciper:

"Om åtgärder som generellt minskar exponeringen kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt, bör man sträva efter att reducera fält som avviker starkt från vad som anses normalt i den aktuella miljön. När det gäller nya elanläggningar och byggnader bör man redan vid planeringen sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas".

"Försiktighetsprincipen" tolkas i vissa sammanhang så att den elektromagnetiska flödestätheten inte skall överstiga 0,2 µT/0,4 µT (mikrotesla) i miljöer där man stadigvarande vistas.

I kommunens översiktsplan (ÖP 2003) hänvisas under rubriken "*Generella rekommendationer*" till försiktighetsprincipen och att värdet 0,2 µT bör tillämpas.

I Socialstyrelsens meddelandeblad "Elektromagnetiska fält från kraftledningar, juni 2005" tolkas försiktighetsprincipen som att den elektromagnetiska flödestätheten inte skall överstiga 0,4µT i miljöer där man stadigvarande vistas.

Föreslagen byggrätts södra begränsningslinje är placerad cirka 35 meter från ledningsmitt vilket innebär att riktvärdet 0,4 µT inte kommer att överskridas (magnetisk flödestäthet beräknad som årsmedelvärde).

Trafikbuller

Trafiken på Kungälvsvägen uppgår till 3000 fordon per årsmedeldygn vilket innebär att bullernivåerna vid fasad för den byggrätt som föreslås för ny bebyggelse kommer att överstiga riktvärdena för "God bebyggd miljö" / kommunens översiktsplan, 55 dBA ekvivalent ljudnivå. Beräknad nivå, enligt teoretiska modeller, uppgår till 58 dBA.

Fasader/fönster skall utformas så att Boverkets föreskrifter BFS 1998-38, med hänvisning till klass C i SS 02 52 67 – ljudklassning av bostäder – uppfylls.

Särskild planbestämmelse om att bostadsbyggnad med tillhörande utemiljö skall utformas med hänsyn till trafikbuller från Kungälvsvägen införs. Det innebär att fasader, inklusive fönster, mot gata skall ha en ljudisolering av cirka 30 dBA (normala fönster). Minst hälften av bostadsrummen skall ligga mot sida där ekvivalent ljudnivå vid fasad understiger 55 dBA. Garage kan med fördel placeras mellan bostadshus och gata. Uteplats kan anordnas i skyddat läge längre in på tomten.

Med hänvisning till att detaljplanen avser tillgodose kulturhistoriska intressen bör överskridande av riktvärdet för ljudnivå vid fasad, enligt "God bebyggd miljö", kunna accepteras.

Miljökvalitetsnormer

Trafikmängderna inom/invid planområdet ger inte upphov till utsläppsnivåer som överskrider de miljökvalitetsnormer som meddelats.

Teknisk försörjning

Vatten och avlopp

Fastigheten är inte ansluten till det kommunala VA-nätet. Anslutning kan ske i Arvidstorpsgatan. Vid byggnation kommer förbindelsepunkt att upprättas för vatten, spill- och dagvatten. Förbindelsepunkt anvisas av Tekniska förvaltningen.

Uppvärmning

Fjärrvärme saknas i denna del av tätorten. Uppvärmning får ske genom egna uppvärmningssystem. Dessa kan med fördel anpassas för alternativa uppvärmningsformer, t ex värmepump, pelletspanna eller liknande.

Den föreslagna energibestämmelsen enligt Energiplanen är inte tillämplig inom planområdet då byggnaderna understiger 500 kvm.

Elförsörjning

För distributionsnätet svarar Trollhättan Energi AB (TEAB).

Avfall

Källsorterat hushållsavfall hämtas vid fastigheten av Trollhättans kommun. De fraktioner som inte hämtas genom kommunens försorg lämnas vid återvinningsstationer. Närmaste återvinningsstation är placerad i anslutning till affären vid Albertsvägen, ca 500 m från planområdet.

KONSEKVENSER AV PLANENS GENOMFÖRANDE

Då särskild miljökonsekvensbeskrivning inte upprättas sammanfattas nedan de miljömässiga konsekvenser som ett genomförande av planen innebär för olika områden.

Bedömning av miljökonsekvenser

Mark och vatten

Byggnads- och anläggningsarbeten innebär sprängning, schaktning och viss uppfyllnad inom mark avsedd för bostäder. Genom att anpassa byggnaden till terrängen kan påverkan på befintlig mark minimeras. Andelen hårdgjorda ytor förändras marginellt.

Dag- och dräneringsvatten måste avledas från planområdet då förutsättningar för naturlig infiltration saknas.

Luft

Ingen påverkan.

Klimat

Området ligger i söderläge. Tillfredsställande lokalklimat med goda solvärden kan erhållas.

Stadsbild /Kulturmiljö

Planerad bebyggelse placeras och utformas med hänsyn till den kulturhistoriskt värdefulla miljön och lämnar en "öppenhet" gentemot befintlig bebyggelse. Ny bebyggelse skall anpassas när det gäller volym, material och färg. Tillbyggnad av befintligt hus skall ske med varsamhet och kan underordna sig denna byggnads kulturhistoriska värden.

Natur

Den välskötta äldre trädgården kan behållas. I övrigt ingen påverkan.

Användning av mark

Marken är sedan tidigare planlagd för bostadsändamål, fristående hus. Byggrätten förändras i ringa omfattning.

Hälsa och säkerhet

Se särskilda rubriker ovan.

Transporter

Tyngre transporter bedöms endast tillkomma i samband med byggnation.

Teknisk försörjning

Ny bebyggelse ansluts till kommunens VA-nät beläget i omgivande gator.

Rekreation, friluftsliv

Möjligheterna till friluftsliv och rekreation påverkas inte av detaljplanen.

ADMINISTRATIVA FRÅGOR

Genomförandetiden upphör vid utgången av år 2012.

Före genomförandetidens utgång får mot berörda fastighetsägares bestridande detaljplanen ändras eller upphävas endast om det är nödvändigt på grund av nya förhållanden av stor allmän vikt, vilka inte kunnat förutses vid planläggningen. Efter genomförandetidens slut har kommunen större frihet att ändra eller upphäva planen. Detaljplanen är dock gällande även efter genomförandetiden tills den ändras eller upphävs.

Detaljplanens innehåll motiverar ökad lovplikt. Bygglov krävs även för:

- utbyte, igensättning och insättning av fönster/ytterdörrar
- omfärgning eller annan väsentlig ändring av byggnaders utseende

Övrigt

Den historiska bakgrunden är hämtad från:

- Gustaf Lundéns bok *"Det forna Vassända-Naglum och Brätte stad"* (1954)
- Trollhätte-Gilletts skriftserie 7 *"Historia och Historier om "Stranna" och*
- "Trollhättan dess Kanal- och Kraftverk, historik och beskrifning utgifven af K. Vattenfallsstyrelsen"*, Del II:I och II:II (1916)

Trollhättan i oktober 2006

Stadsbyggnadsförvaltningen

STADSARKITEKTKONTORET

Leif Löf
stadsarkitekt

Leif Carlsson
planarkitekt

Kathleen Håkansson
plantekniker